

بناب

شهرستان بناب: این شهرستان دارای یک شهر بناب و یک بخش مرکزی و دهستان بناجوي شرقی، بناجوي غربی و بناجوي شمالی است نشریه...

شهرستان بناب: این شهرستان دارای یک شهر بناب و یک بخش مرکزی و دهستان بناجوي شرقی، بناجوي غربی و بناجوي شمالی است نشریه...، شهرستان بناب از شمال و شمال خاوري به شهرستان مراغه، از خاور به شهرستان هشترود، از جنوب و جنوب غربی به شهرستان میاندوآب و از غرب به دریاچه اورمیه محدود است جعفري، 93. نامگذاري آن به سبب مجاورت این ناحیه با دریاچه اورمیه و نزدیک به سطح بودن آبهای زیرزمینی آن است توکلی، 80-81؛ مروارید، 9. بنا بر سرشماری 375 جمعیت شهرستان بناب 85، 12 نفر بوده است که از این عده 5/7% در نقاط شهری و 4/3% در نقاط روستایی سکنا داشته‌اند سرشماری...، شانزده. شهرستان بناب در جلگه آبرفتی دامنه‌های سهند و صوفی چای قرار گرفته، و ارتفاع آن از سطح دریا 00 متر است. این شهرستان دارای آب و هوای معتدل با تابستان مطبوع و زمستان ملایم است جغرافیا...، 99. سراسر شرق این شهرستان را ارتفاعات سهند فرا گرفته است و در جنوب آن کوههای قره قشون و تپه ماهورهای دنباله کوههای مراغه قرار دارد. رودخانه مهم و قابل توجه بناب صوفی چای و شعبه آن مهرآباد است که از کوههای سهند به سوی دریاچه اورمیه جریان دارد و تمام باغها و مزارع از آب این رودخانه مشروب می‌شوند خاماچی، 41.

با وجود شوره‌زار بودن بخشی از اراضی، اساس اقتصاد این شهرستان بر کشاورزی است مروارید، 3. کشاورزی در این منطقه توسط آب رودخانه و شماری چاه عمیق صورت می‌پذیرد و محصولات عمده آن عبارتند از غلات، حبوبات، صیفی جات و انواع میوه، به ویژه انگور و بادام. محصول خشکبار بناب جنبه صادراتی دارد. پرواربندي و دامداری نیز در این منطقه رایج است. کارخانه‌هایی همچون ریسندگی، بافندگی، پتوبافی، قالی‌بافی، برگه خشک کنی و موزاتیک - سازی در این شهرستان دایر است جغرافیا، 99-00.

شهر بناب: این شهر که مرکز شهرستان بناب است، در 6 و طول شرقی و 7 و 0 عرض شمالی پاپلی، 04 و در 6 کیلومتری جنوب باختری مراغه و کیلومتری خاور دریاچه اورمیه در جلگه صاف و همواری قرار دارد که در طرف مغرب از تپه کوچکی به نام نوولی شروع می‌شود و به ساحل شرقی دریاچه اورمیه ختم می‌گردد و بر اثر واقع شدن در مسیر جاده ترانزیتی تبریز - میاندوآب دارای اهمیت است مروارید، 9، 1. در آبان ماه 375 این شهر دارای 98، 2 نفر جمعیت بوده است سرشماری، چهل. پیشینه: در کاوشهای باستان شناسی که در این منطقه صورت گرفته، آثاری مربوط به سده‌های و ق به دست آمده است زنده دل، 0. بناهای بر جای مانده، نشان از آبادانی این شهر در دوره صفویه دارد. نام بناب نخستین بار در منابع دوره صفویه ذیل وقایع سال 27ق در دوران سلطنت شاه اسماعیل اول آمده است نک: قاضی احمد، 49/؛ نویدی، 8. در همین دوره بناب متشکل از دو محله گراوشت و مهرآباد بوده است. در محله مهرآباد آرامنه، و در گراوشت مسلمانان سکنا داشته‌اند نک: سیفی، 0؛ مروارید، 2؛ مخلصی، 0.

در جنگ دوم ایران و روس، بناب به اشغال نیروهای روسیه درآمد و به یکی از پایگاههای نظامی روسها در آذربایجان تبدیل شد افشار، 5. در 297ق/880م شیخ عبدالله نامی از کردهای تبعه عثمانی در ساوجبلاغ مهاباد با حمزه آقاي منگور، از سران عشایر کرد که حکومت منطقه را نیز بر عهده داشت، همدست شد و برضد شیعیان اعلام جنگ کرد. کسان او میاندوآب را به آتش و خون کشیدند و به سوی بناب رفتند. در این فتنه هزار نفر از اهالی منطقه کشته شدند و اموالشان غارت گردید. مردم بناب به تشویق یکی از روحانیون، به نام ملاعلی قاضی در برابر اشراخ سخت مقاومت نمودند و در نتیجه رشادت آنان افراد شورشی شکست خوردند. ملاعلی قاضی پس از پایان جنگ از طرف دولت به سیف العلماء ملقب شد. در همین اثنا، قشون آذربایجان در حدود مراغه و بناب به مقابله با فتنه جویان رفت و 00 نفر از این یاعیان را به قتل رسانید و با استقرار هزار نفر از قشون که از جانب دولت مرکزی به منطقه آمده بودند، سرانجام آتش این فتنه خاموش شد نک: اعتماد السلطنه، 76/ -78؛ طبیعی، 30 -33؛ نادر میرزا 44-52؛ منصور، 05 -06؛ دهقان، 04.

در شوال 326 که نیروهای دولتی راه ورود غله به تبریز را بسته بودند، مشروطه خواهان ناچار برای تأمین غله و آرزوقه شهر تبریز دو نفر را به همراهی دسته‌ای تفنگچی روانه مراغه و بناب کردند. مردم بناب استقبال شایانی از ایشان نمودند، اما یکی از آن دو دست تعدی به اموال مردم دراز، و به نام مشروطه اخاذی کرد. سیف العلماء بنابی که از مخالفان مشروطه بود، خانهای اطراف بناب و مراغه را برضد مشروطه خواهان تحریک نمود. از این خیر مشروطه خواهان مراغه نگران شده، از مراغه آهنگ بناب کردند. نیروهای دولتی به فرماندهی ابوطالب خان چهار دولی بناب را محاصره کرد. مجاهدان که به سبب شمار اندک توان و تاب مقاومت در برابر نیروهای دولتی را در خود نمی‌دیدند، پس از روز شبانه راه تبریز را در پیش گرفتند نک: کسروی، 16 -17؛ امیرخیزی، 47-49؛ سیفی، 9 -0، 3. در دوران جنگ جهانی اول در 336ق/918م بر اثر حصه و گرسنگی، بسیاری از مردم بناب هلاک شدند مروارید، 2-3. با آنکه بناب از شهرهای مهم آذربایجان به شمار می‌آید، از نظر اقتصادی، سیاسی و تاریخی پیوسته تحت تأثیر مراغه بوده است زنده دل، 0.

آثار تاریخی: مسجد جامع مهرآباد، که در کنار میدانی به همین نام قرار گرفته، و بر کنیه‌ای که در دیوار شمالی آن نصب شده، بانی آن بی‌بی‌جان خانم دختر منصور بیگ بوده است و تاریخ 51ق را دارد. مسجد گراوشت، که در کنار میدان گراوشت واقع شده است و گمان می‌رود متعلق به دوره صفویه باشد. مسجد اسماعیل بیگ، که به فاصله‌ای کم از مسجد جامع قرار گرفته، یکی از بناهای زیبا و مستحکم دوران صفویه است. این مسجد ایوانی پر شکوه دارد که ستون چوبی آن دارای سرستونهای زیباست و تا حدودی ایوان عالی قاپو و چهل ستون اصفهان را به خاطر می‌آورد نک: مخلصی، 1 -7.

مأخذ: اعتماد السلطنه، محمد حسن، تاریخ منتظم ناصری، به کوشش محمد اسماعیل رضوانی، تهران، 363ش؛ افشار، مصطفی، سفرنامه خسرو میرزا به پترز بورگ، به کوشش محمد گلبن، تهران، 349ش؛ امیر خیزی، اسماعیل، قیام آذربایجان و ستارخان، تهران، 379ش؛ پاپلی یزدی، محمد حسین، فرهنگ آبادیها و مکانهای مذهبی، مشهد، 367ش؛ توکلی مقدم، غلامحسین، وجه تسمیه شهرهای ایران، تهران، 375ش؛ جعفري، عباس، دائرة المعارف جغرافیایی ایران، تهران، 379ش؛ جغرافیای کامل ایران، وزارت آموزش و پرورش، تهران، 366ش؛ خاماچی، بهروز، فرهنگ جغرافیایی آذربایجان شرقی، تهران، 370ش؛ دهقان، علی، سرزمین زردشت، تهران، 348ش؛ زنده دل، حسن و دیگران، مجموعه راهنمای جامع ایرانگردی استان آذربایجان شرقی، تهران، 376ش؛ سرشماری عمومی نفوس و مسکن 375ش، نتایج تفصیلی، شهرستان بناب، مرکز آمار ایران، تهران، 376ش؛ سیفی بنابی، عبدالله، «صفحه‌ای از کتاب قطور تاریخ مشروطه»، خاطرات وحید، تهران، 353ش، شم 1؛ طبیعی، حشمت الله،

حاشیه و تعلیقات بر تحفة ناصري ميرزا شكرالله سنندجی، تهران، 366ش؛ قاضی احمد قمی، خلاصة التواریخ، به كوشش احسان اشراقی، تهران، 359ش؛ كسروي، احمد، تاريخ مشروطة ايران، تهران، 349ش؛ مخلصی، محمدعلی، فهرست بناهاي تاريخی آذربايجان شرقی، تهران، 371ش؛ مرواريد، يونس، مراغه، تهران، 372ش؛ منصورى، فيروز، مطالعاتی درباره تاريخ و زبان و فرهنگ آذربايجان، تهران، 379ش؛ نادر ميرزا، تاريخ و جغرافياي دارالسلطنة تبريز، تبريز، 373ش؛ نشرية دفتر تقسيمات كشوري، معاونت سياسی اجتماعى وزارت كشور، تهران، 379ش، شم ؛ نویدی شیرازی، زين العابدين، تکملة الاخبار، به كوشش عبدالحسين نوایی، تهران، 369ش.